

ПРЕС КЛИПИНГ

3.октобар 2011.

НАСЛОВИ

Орбовић: Можда изађемо на изборе;(стр.2)

У ценама лидери, а примања међу најнижима у региону;(стр.4)

Дан жалости због погибије радника;(стр.5)

Врло брзо ћемо изаћи из стања стреса;(стр.7)

Србија све ближа опасној граници презадужености;(стр.8)

Плате и пензије скачу највише 500 динара;(стр.12)

<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.69.html:347436-Orbovic-Mozda-izadjemo-na-izbore>

Орбовић: Можда изађемо на изборе

М. БАБОВИЋ

Председник СССС о политичким амбицијама Савеза самосталних синдиката Србије: Није искључено да се појавимо са својом листом. Преговори најпре са СНС

Љубисав Орбовић

КРАЈЕМ октобра коначно ћемо да преломимо да ли улазимо у политичку утакмицу или не. Ако се одлучимо да закорачимо у ту арену, могуће је да се на парламентарним изборима појавимо са својом листом.

Ово су планови Љубисава Орбовића, председника Савеза самосталних синдиката Србије (СССС), иза којих се можда крије и потајна жеља да Народну скупштину више не гледа само кроз прозор своје канцеларије на Тргу Николе Пашића.

* Откуда амбиција да СССС закорачи на политичку сцену? Коси ли се то са основним идејама ваше асоцијације?

- Основани смо пре 108 година и старији смо од свих партија. Било је и раније случајева да се укључујемо у политику. Али данас, када је око 200.000 радника остало без посла, када се стандард вртоглаво срзоа, када плате касне и по неколико месеци, наш синдикат не може да остане по страни. Зато и тражимо начин да притиснемо власт како би се ова суморна слика променила. Знајте да своју основну делатност нећемо занемарити уколико закорачимо у политику. Ниједна странка у Народној скупштини не заступа на адекватан начин интересе запослених у Србији.

ЗБОГ ДРУГОГ УДАРА КРИЗЕ ПРЕТЕ НОВИ ОТКАЗИ * Имате ли податке о томе колико радника би могло да остане без посла током другог таласа кризе?

- Према проценама наших експерата, и до 150.000! То нас чека уколико Влада не предузме нешто да ублажи тај други удар. Највише ће бити угрожене услужне делатности и грађевинарство.

* Ако се оствари тај сценарио, хоћете ли повести радничке протесте?

- Преговарачки сто увек има предност. Али, бојим се да би у случају нових отказа и продубљивања кризе букнуо бунт који се тешко контролише. Погледајте само шта се не тако давно дешавало у Лондону.

* Зашто сте онда започели преговоре са напредњацима? Наговештавате ли будући савез?

- Напредњаци су највећа опозициона партија и велики део нашег чланства има поверења у њих. Састао сам се са Николићем, јер нисмо имали прилике да чујемо који је план опозиције за суочавање са кризом. Причаћемо и са осталим партијама, али не кријем да бисмо прве разговоре о партнерству повели управо са СНС ако одлучимо да се политички активирамо.

* Јесу ли вам то већ понудили посланичке мандате?

- У разговоре са СНС, али и са другим партијама, нисмо ушли вођени шићарцијским принципима. Не питамо ко ће више да нам да. Зато и нема трговине ни посланичким мандатима ни местима у Влади. Занимају нас само чврсте гаранције да онај ко буде на власти може ову државу да води напред и заштити раднике од даље пропасти.

* Зар не бисте боље заштитили раднике када бисте имали своје посланике или министре?

- У овом тренутку још не размишљамо о томе. Али признајем да није лагодно када неки људи по аутоматизму подигну руку у Скупштини за неки закон чије негативне последице потом на својој кожи осети шест милиона људи. Ако се очекују велике измене Закона о раду и сужавање права запослених, то је само мотив више да се озбиљније укључимо у процес одлучивања.

* Зашто онда сами не изађете на изборе, пошто имате скоро пола милиона чланова?

- Не искључујемо ту могућност. Иако су парламентарни избори релативно близу, то нам не би био проблем. Добро смо организовани и имамо развијену инфраструктуру широм Србије.

* Кад је тако, због чега одједном флертујете са опозицијом?

Подсећам вас да су противници замерали СССС да држи страну власти...

- По опису посла синдикати морају да разговарају са влашћу, али то не значи да смо послушници. Можда ту причу сервирају они који су мислили да се за побољшање статуса радника боримо нередима и насиљем. Нема ту никаквог окретања ка опозицији. Једноставно хоћемо дијалог са свима, јер се други талас кризе нарогушио над Србијом.

* Чак и са ЛДП? Не смета вам што су најтврђи заговорници либералног капитализма?

- Са њима смо већ причали. Зашто да не чујемо шта је њихова визија? Разговор са неким не опредељује вашу будућу оријентацију. Поготово што су данас у Србији разлике међу странкама тешко уочљиве. Па, сада имамо декларативно социјалдемократску владу која се буса у прса,

али нам не теку мед и млеко. Они су обећали 200.000 нових радних места, а уместо тога добили смо толико отказа. Неприродно је да се не испуни скоро ниједно предизборно обећање.

<http://www.blic.rs/Vesti/Ekonomija/280634/U-cenama-lideri-a-primanja-medju-najnižima-u-regionu>

Куповна моћ грађана Србије у сталном паду

У ценама лидери, а примања међу најнижима у региону

Марија Шкрбић

Да куповна моћ грађана Србије спада међу најниже у региону, најбоље показује однос просечних зарада и цена основних животних намирница које важе у земљама бивше Југославије. Словенци, на пример, за просечну плату могу да купе три пута више млека него ми, Хрвати могу да пазаре готово дупло више шећера или брашна, док Црногорци за просечну зарату могу да купе око 30 килограма пилетине више него Срби.

Сваким даном корпа све празнија

Са просечним зарадама од око 376 евра Србија по висини плата у региону заузима претпоследње место. Иза нас је једино Македонија, док су поред Словеније и Хрватске, које по висини зарада убедљиво предњаче, испред нас и Црна Гора и БиХ.

Оно по чему Србија спада међу лидере региона јесу су цене основних животних намирница, пре свега шећера и млека. Наиме, у овдашњим супермаркетима шећер у просеку кошта 111 до 113 динара по килограму, што је за око десетак динара скупље него у Подгорици или Скопљу.

Дуготрајно млеко се у главним градовима региона продаје по цени која се креће од 70 до 80 динара по литру, док у овдашњим маркетима за литар овог млека потрошачи треба да издвоје од 86 до 90 динара.

За скупу храну у Србији, каже Драго Цвијановић, директор Института за економику пољопривреде, треба да захвалимо лошим приватизацијама у прехранбеном сектору и трговачким и прерађивачким лобијима који одређују ценовну политику у Србији.

Опширније у штампаном издању...

Дан жалости због погибије радника

Миле Светозаревић из предузећа „Техноменаџер” које је било подизвођач радова на санацији клизишта на земунској Калварији и Недељко Илић, пословођа градилишта, биће притворени до 30 дана, а Стеван Стевановић директор извођача радова, предузећа „Градинг С. С.” није се нашао пред истражним судијом

Истражни судија Вишег суда у Београду одредио је притвор до 30 дана менаџерима фирми којима је поверена санација клизишта у земунском насељу Калварија, где су у четвртак погинула четири радника. Притворени су Миле Светозаревић из предузећа „Техноменаџер” које је било подизвођач радова и Недељко Илић, пословођа градилишта. Против њих је покренута истрага.

Како је за Танјуг изјавила Душица Ристић, портпаролка Вишег суда, Стеван Стевановић, власник извођача радова предузећа „Градинг С. С.”, који је ухапшен заједно са њима није привођен у суд. Њему је, према незваничним наводима, у току полицијског саслушања у петак позлило, па је до даљег задржан на болничком лечењу, а када се опорави и он би требало да изађе пред истражног судију.

Светозаревић и Илић задржани су, према мишљењу правосудних органа, због опасности да би могли да утичу на сведоке у овом процесу и терете се за тешко кривично дело против опште сигурности за које је запређена казна до 12 година затвора. Отежавајућу околност за њих представља чињеница да су грађевинци смртно настрадали.

Радници Душан Кадријевић (18), Никола Кнежевић (24), Владимир Васић (27) и Милан Брајеновић (50) погинули су док су градили потпорни зид којим је требало да буде „блокирано” клизиште на земунској Калварији, а њихов колега Бане Обадић (59) тешко је повређен. Према сведочењима власника оближњих домаћинстава, али и изјавама надлежних инспектора, запослени у предузећу „Градинг С. С.” више пута су упозоравани да се радови не одвијају по прописима и да је угрожена безбедност, како радника тако и станара околних кућа.

Незваничне информације указују да је до несреће дошло, јер су извођачи превише поткопали узвишење које је требало да ограде. Ширина ископа износила је чак 26 метара, а према грађевинској дозволи њене димензије нису смеле да износе више од шест метара. Такође, делови потпорног зида нису постављени равномерно на средини и ивицама брда, већ само на крајевима што је оптеретило средишњи део кроз који се под притиском сурвала земља.

Житељи овог краја чије се куће налазе у близини ове падине и даље су у страху да би могло да дође до новог обрушавања. Угрожени су како они чији се домови налазе у подножју, тако и они који су смештени на врху. Над провалијом се налази и део вртића „Флора” из којег је одмах после несреће евакуисано тридесетак малишана.

На врху падине, на најкритичнијој тачки одакле се сручила земља која је прогутала раднике налази се и дом породице Јеленић, привремено расељене у насеље Камендин. Један од власника овог домаћинства сведочи да је пре трагедије упозоравао раднике шта би могло да се догоди.

– Приметио сам да су у мом дому почели да пуцају зидови, што је био знак да ће клизиште сигурно „прорадити” уколико се не подупре средишњи део падине. Игнорисали су упозорења и наставили са постављањем великог оптерећења са крајева, где су прво учврстили зид. Могла је да се догоди и већа трагедија, с обзиром на то да је и у подножју и овде на врху у тренутку одрона било станара. Моја супруга и петомесечна беба налазили су се у кући у том моменту – наглашава Борко Јеленић.

О томе колико је велика количина земље која се сручила у подножје брда говори и податак да су у четвртак тела погинулих радника спасиоци тражили сатима и то уз помоћ комшија и лекара Хитне помоћи. Ризиковали су сви који су копали, јер су се нашли у непосредној опасности да се тло поново одрони и затрпа и њих. Остала је затрпана и једна машина у којој се налазио радник који није повређен, али му је од претрпљеног шока позлило.

Заставе на пола копља

У сећање на погинуле раднике на земунској Калварији, градоначелник Драган Ђилас и Скупштина Београда за данас су прогласили дан жалости. Државним заставама спуштеним на пола копља, прилагођеним медијским и културним програмима и минутом ћутања биће одата пошта трагично преминулим грађевинцима. Неће бити дозвољено емитовање забавне и народне музике, нити забавни програм на јавним местима. Обавезу да се придржавају дана жалости имају и музеји, биоскопи, позоришта, архиви и друге установе.

Брда пуна лагума

Старији житељи Калварије, али и других делова Земуна у којима преовлађују нестабилни лесни терени, као што су Гардош, Ђуковац и Мухар тврде да се у брдима изнад и испод њихових домова налазе лагуми и шупљине, што већ деценијама угрожава њихову безбедност. То је случај и са власницима домаћинства у Улици Прилаз у подножју падине, где се код броја 27 одиграла трагедија у четвртак. Мештани памте да је до оваквих одрона долазило увек када се терен натопи услед обилних падавина или отапања снега. Отежавајућу околност представља и чињеница да је све мање дрвећа чије корење везује земљу и тиме бар донекле спречава да дође до већег испирања тла.

Н. Белић

Душан Петровић, министар пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде

Врло брзо ћемо изаћи из стања стреса

Аутор: М. Н. Стевановић

Београд - Не постоје економски разлози да храна у Србији буде скупа. Мислим да смо ушли у једну добру динамику, јер после уредбе која је регулисала 40 одсто потрошње хлеба и прописала максималне цене за векну „сава“ сачињену од брашна типа 500, имаћемо стабилизоване прилике и на тржишту шећера, јер Робне резерве купују 15.000 тона те намирнице, што гарантује уредно снабдевање у наредној сезони, рекао је у кратком разговору за Данас министар пољопривреде и трговине Душан Петровић. Он не очекује погоршање ситуације ни када је у питању уље, а из „процедуралних разлога“ не може да буде конкретнији.

- Не могу да будем конкретнији, јер ће одлуке бити донете у четвртак на седници Владе, могу да најавим битне помаке у трговинском режиму важних компоненти за сточну храну. То је пут за релаксацију трошкова у тој производњи, па отварамо могућност да се поправе прилике у производњи меса, од јунећег, свињског до живинског - истиче Петровић.

Он подсећа да је и у производњи млека ситуација још увек комплексна, али да је у земљу већ ушло више од 1.000 квалитетних степних јуница, неколико великих млекара се припрема да финансира и суфинансира тај увоз, а план је да дође до повећања производње сировог млека, и већ током наредне године, стабилизацију тог тржишта. С друге стране, неке компаније су већ почеле са извозом за Русију, што им отвара нове могућности.

- Уверен сам да ћемо, када је о снабдевању и ценама реч, врло брзо изаћи из стања стреса који потрошач доживи свакога пута кад уђе у продавницу или отвори новине. Верујем да је то могуће, сви економски предуслови су ту, а држава ће користити сва легална средства како би спречила да ствари оду у другом правцу - каже Петровић.

Он признаје да сиво тржиште у прехрани односи велики део профита и произвођачима и држави, као и да увознички лоби често диктира услове и цену производње, али наглашава да је Министарство у последњих шест месеци показало да су промене могуће.

- Није могуће за месец дана решити све, али је сасвим у реду да се свакога дана направи напредак и потпуно сам уверен да ће се ово што се десило са ценом хлеба и што ће се догодити и код шећера, полако пренети и на остале сегменте тржишта. Такође, не видим због чега се исти принцип не би применио и у различитим сегментима трошкова пољопривредне производње. Врло брзо ћемо трговини која снабдева аграр различитим импутима, врло јасно ставили до знања да ће држава бити јако велики савезник свима који се коректно буду

односили према правилима који у овој земљи постоје, али и да ћемо наћи легалан механизам да заштитимо тржиште од нелегитимних економских увоза - каже министар.

Он истиче да је један од видљивијих искорака ка уређеном тржишту био помак у инспекцијском надзору код откупа пољопривредних производа. То се видело код малине, код откупа пшенице а потврђује се и ових дана када шећеране купују репу од произвођача.

- Ред свакоме прија, па чак и они који су се добро сналазили у хаотичном систему, већ после другог-трећег корака схватају да и њима јасна правила доносе много више добити. Када нема реда који може само држава да успостави, онда влада закон јачег, а наша идеја је да свима омогућимо фер услове. Верујем да, корак по корак, ствари чинимо бољим него што су биле и да неће проћи много времена када ће се то осетити и у свакодневном животу - закључује Петровић.

Делез

Мислим да ће улазак Делезеа направити врло добар ефекат који ће бити видљив већ почетком 2012. То није само ствар како ће, по којој цени и којим квалитетом бити снабдевен тај трговински ланац, него се, као по систему спојених судова, то прелива и на друге трговине што ћемо српски потрошач осетити врло брзо.

Јефтинији хлеб

Одлука Владе о појефтињењу хлеба „сава“ за два динара, ступила је на снагу у суботу, тако да нова максимална малопродајна цена векне од пола килограма кошта 44 динара, уместо 45,97 динара. Стручњаци сматрају да малопродајна цена те основне врсте хлеба у Србији, због доброг овогодишњег рода пшенице, може бити још нижа, до 38 динара по векни док пекари сматрају да је реална цена између 50 и 55 динара.

http://www.danas.rs/dodaci/biznis/srbija_sve_bliza_opasnoj_granici_prezaduzenosti.27.html?news_id=224953

Спољни дуг у контексту новог аранжмана са ММФ-ом и повлачења кредита Светске банке

Србија све ближе опасној граници презадужености

Аутор: Мирјана Стевановић

Вест (очекивана) да је Борд директора Међународног монетарног фонда одобрио Србији аранжман од милијарду евра, као и нешто раније објављена информација да је са Светском банком постигнут договор о повлачењу прве транше од 200 милиона долара раније уговореног кредита, поново је актуелизовала питање спољног дуга који је већ прекорачио границу од 23 милијарде евра.

Ситуацију додатно компликује чињеница да ће половина кредита Светске банке бити искоришћена за подршку буџету, а судећи према изјави заменика премијера Србије, Божидара Ђелића, много се очекује и од споразума из предострожности са ММФ-ом „који ће обезбедити финансирање буџета у наредних девет месеци“. Посебно забрињава тренд раста јавног дуга који је озбиљно уздрмао и много јаче економије у свету, попут рецимо, Немачке чији је државни дуг премашио 2.000 милијарди евра (сваки грађанин Немачке задужен је са 24.904 евра). Да разлога за забринутост и те како има говори податак да је за разлику од приватног сектора чији је дуг у јулу 2011. износио 13,6 милијарди евра и за 7,5 одсто био мањи него у децембру 2010, спољни дуг државе порастао са 9,07 на 9,5 милијарди евра (раст за 4,7 одсто). Аналитичари процењују да би, уколико се овакав тренд задуживања настави, јавни дуг могао да достигне ниво од 43,5 одсто бруто домаћег производа, приближавајући се тако критичној граници од 45 одсто утврђеној Законом о буџетском систему. Ако се све то стави у контекст, рекло би се прилично реалних, процена да се у наредном периоду не може очекивати привредни раст већи од два одсто, онда је јасно да разлога за забринутост и те како има.

- Иако је спољни дуг Србије, регистрован у јулу 2011, за 2,9 одсто био нижи него у децембру претходне године, чињеница је да је у односу на јун, забележен раст задужености за додатних 1,7 одсто, што је пре свега последица задуживања јавног сектора који је своје обавезе према ино кредиторима увећао за око четири одсто, прецизније са 9,1 на 9,5 милијарди евра, док је спољни дуг приватног сектора остао на приближно истом нивоу од око 13,6 милијарди евра. Очигледно је, дакле, да је држава главни креатор спољног дуга Србије и у условима када је стопа раста БДП-а коригована наниже, прети реална опасност да по основу односа спољног дуга и БДП-а, српска економија пређе критичну коту од 80 одсто и уђе у зону високе задужености. Стога се с разлогом поставља питање уредног сервисирања преузетих кредитних обавеза, јер су границе даљег задуживања већ пренапрегнуте. Истина, на бази аранжмана из предострожности са ММФ-ом, Србији ће, у случају потребе, а та потреба постаје све извеснија, на располагању бити једна милијарда евра, али то не умањује утисак да је лампица за узбуну већ упаљена и да се без стратегије заокрета не може рачунати на гашење те лампице - изјавио је за Данас, Саша Ђоговић, сарадник Института за тржишна истраживања.

Он тврди да би Србија, после продаје преостале „државне сребрнине“, а у циљу спречавања привредног и финансијског колапса, могла да уђе у нови финансијски аранжман са ММФ-ом. „А земља која је приморана да улази у такве кредитне аранжмане зарад преживљавања, нема контролу над сопственом судбином и налази се у позицији упецане рибе - што се више копрца на удици, то се све више уплиће у њену замку. И све док домаћа елита не престане да сваки аранжман са ММФ-ом представља као велики успех економске политике, позиција Србије, као рибе на удици, биће константа у међународним финансијским, али и политичким релацијама“, упозорава Ђоговић.

Ако се анализира структура укупног спољног дуга може се уочити јачање удела јавног, на уштрб приватног, сектора. То конкретно значи да је партиципација јавног дуга са 38,2 одсто, колико је износила у децембру 2010, порасла на 41,1 одсто - у јулу 2011. године. Насупрот томе, учешће дуга приватног сектора је у истом периоду редуковано са 61,8 одсто на 58,9 одсто.

Према оцени Владимира Глигорова, професора на Бечком институту за међународне економске студије, неки начин дофинансирања очигледно је неопходан, утолико пре што су шансе да се потрошња смањи минималне.

- У Србији је смањење јавне потрошње веома компликовано, јер то аутоматски значи да се ограничавају трансфери за пензије, затим издаци за незапослене, образовање, здравство... Ако томе додамо неуспешну приватизацију Телекома од које се много очекивало, а и продаја еврообвезница показала се као скуп подухват, онда је јасно да других извора финансирања готово и да нема. Упућени смо, дакле, само на мултилатералне финансијске институције, попут Светске банке ММФ-а, Европске банке за развој, мада је питање колики ће део тог новца моћи да се повуче и колико ће отићи у буџет. У сваком случају то су у овом тренутку једини извори на које можемо да се ослонимо кад је реч о финансирању фискалног дефицита - указује Глигоров.

На питање колико је у овом тренутку опасно било какво задуживање и да ли би могао да нам се догоди „грчки сценарио“, наш саговорник каже да та могућност увек постоји, јер кад је реч о фискалним проблемима, односно о финансирању јавног дуга или текућег дефицита, осим избора кредитора, веома је важно колико је јавност спремна да то прихвати, јер свако ново задуживање заправо значи додатно оптерећење за пореске обвезнике. „Основно је, међутим, питање до ког нивоа задуживање може да иде при чему је од пресудног значаја очекивани ново привредног раста. Ако се пође од претпоставке да ће у наредном периоду привредни раст бити око два одсто, што је реалнија опција, онда се морамо помирити с чињеницом да је задуживање код светских финансијских кредитора једини начин финансирања, утолико пре што се тешко може рачунати на повећање пореза“, каже Глигоров.

Уз опаску да није свако задуживање а priori лоше и да Светска банка која, иначе, уговара економске аранжмане усмерене на јачање економске позиције земаља у развоју, представља доброг финансијског партнера Србије, Александар Вуковић, економски аналитичар, каже за Данас да се задуживање ради „крпљења буџетских рупа“ сврстава у категорију ненаменског. Он је малициозним назвао коментаре да је емисија обвезница на ино тржишту својеврстан финансијски подвиг и доказ поверења иностраних инвеститора у домаћу економију.

- Питање поверења не огледа се у чињеници да је Србија успела да прода своје обвезнице, већ у томе по којој цени је то учињено, а цена виша од седам одсто никако није ниска. Штавише, скроман привредни раст, не оставља много простора за оптимизма у наредним годинама у којима би требало обезбедити средства за враћање главнице и камате, па се полако отвара и питање солвентности јавних финансија. Осим тога, обвезница је деноминована у доларима који је већ значајно депресирао, а с обзиром на то да је наш доларски биланс плаћања неповољан, ово задуживање носи и велики финансијски ризик негативних курсних разлика. Ако томе додамо надолазећи талас рецесије, овакво задуживање не представља ништа друго него куповину времена. Да ствар буде алармантнија, готово да смо досегли критичну тачку задужености и тако послали још један лош сигнал страним инвеститорима - упозорава Вуковић.

Коментаришући тврђење појединих аналитичара да задуживање на иностраном тржишту представља добру алтернативу, јер релаксира средства домаћег банкарског сектора која би, по аутоматизму, требало да буду преусмерена у привреду, наш саговорник истиче да таква тумачења представљају вулгаризацију изузетно сложеног механизма који опредељује банке где ће да пласирају капитал. „Полази се од претпоставке да би оваква рокада оставила простор да се динарске каматне стопе спусте а онда би банке аутоматски средства преусмерила у привреду. Притом се заборавља да се банке не опредељују само на основу камате где ће пласирати своја средства. Илустративан је пример САД где су каматне стопе на долар спуштене на минимум, али то није имало никав ефекат на задуживање привреде код банка и подизање привредне

активности“, подсећа Вуковић и додаје да актуелна слика нашег задуживања највише одговара ситуацији у којој смо сатерани уза зид.

И док стални представник ММФ-а у Србији, Богдан Лисоволик, каже да је споразум из предострожности својеврсна полиса осигурања у кризним ситуацијама, а гувернер Народне банке Србије, Дејан Шошкић, истиче да је тај аранжман користан са аспекта ризико премије земље, која захваљујући томе неће расти, заменик председника Српске напредне странке Александар Вучић тврди да ће нови кредит бити потрошен на изборну кампању. Без обзира на те, рекло би се опречне, ставове оно што нико не може да оспори јесте да ће сви дугови, кад-тад, стићи на наплату и да ће их отплаћивати порески обвезници.

Унутрашњи дуг достигао 8,5 милијарди евра

Ни унутрашњи дуг Србије настао по основу продатих хартија од вредности није занемарљив, с обзиром на то да је већ достигао износ од око 8,5 милијарди евра. Реч је, иначе, о хартијама од вредности емитованим од 2009. године, односно о краткорочним задужењима. Аналитичари тврде да ће део новца од продаје евро обвезница бити искоришћен за враћање дугова насталих из неповољних аранжмана са пословним банкама на домаћем финансијском тржишту.

Саша Ђоговић, сарадник ИЗИТ-а

Држава је главни креатор спољног дуга и у условима када је стопа раста БДП-а коригована наниже, прети реална опасност да по основу односа спољног дуга и БДП-а, српска економија пређе критичну коту од 80 одсто и уђе у зону високе задужености. Стога се с разлогом поставља питање уредног сервисирања преузетих кредитних обавеза, јер су границе даљег задуживања већ пренапрегнуте.

Владимир Глигоров, професор на Бечком институту

- Основно је питање до ког нивоа задуживање може да иде при чему је од пресудног значаја очекивани ново привредног раста. Ако се пође од претпоставке да ће у наредном периоду привредни раст бити око два одсто, што је реалнија опција, онда се морамо помирити с чињеницом да је задуживање код светских финансијских кредитора једини начин финансирања, утолико пре што се тешко може рачунати на повећање пореза.

Александар Вуковић, економски аналитичар

- Питање поверења иностраних инвеститора у домаћу економију не огледа се у чињеници да је Србија успела да прода евро обвезнице, већ у томе по којој цени је то учињено, а цена виша од седам одсто никако није ниска. Штавише, скроман привредни раст, не оставља много простора за оптимизма у наредним годинама у којима би требало обезбедити средства за враћање главнице и камате, па се отвара и питање солвентности јавних финансија.

Плате и пензије скачу највише 500 динара

Октобарског повећања плата и пензија, које је Влада најавила већ неколико пута, сигурно ће бити, али ће пензионери и запослени у јавном сектору, с чеком у новембру, изгледа добити мање него што су рачунали.

По формули по којој се израчунава повишица, али и по процени стручњака, плате и пензије ће највероватније порастати 1,2 одсто, то јест до највише до 500 динара.

Запослени у приватном сектору, наравно, на ово не могу рачунати. Њихове плате не регулише поменути пропис.

Законом о буџетском систему држава је предвидела да се ове године пензије и плате у јавном сектору повећају три пута, у јануару, априлу и октобру. Раст је у јануару фиксиран на два посто, док је у априлу био 5,5. Поменути Закон предвиђа да пензије и плате у јавном сектору у октобру буду повећане за инфлацију у претходних шест месеци и за половину раста бруто друштвеног производа из 2010. године. По подацима Народне банке, закључно с овим месецом, остварен је раст цена који ће служити као основ за индексацију од 0,7 посто. Томе треба додати и половину оствареног раста БДП-а, а раст је прошле године био један посто па у платну рачуницу пола процента. Када се то све израчуна, испада да ће повећање бити око 1,2 посто. Инфлација која је на граници двоцифрене, не узима се у обзир приликом обрачуна повишице, јер се то односи на годишњи ниво. Уз то се Народна банка Србије се лавовски бори да инфлацију заустави на што нижем нивоу. Па је тако ових дана гувернер Дејан Шошкић објавио да ће она сигурни бити једноцифрена.

Оно што би могло ова примања да погура то је баш инфлација. Рачуница Народне банке о скромних један одсто не слаже се оним што је измерио Републички завод за статистику, по њима полугодишња инфлација износила је 1,8 одсто. Њихов податак узма се званично. Међутим сви који су се порадовали већим примањима пожурили су. Октобарске „јавне” плате, и пензије стићи ће за исплату новембра месеца, а до тада ће се званични подаци поравнати, тако да дилема о могућим грешкама неће бити.

С друге стране, када се види колике су просечне пензије и плате у јавном сектору, долази се до рачунице колико ће то бити у динарима а то свако није ни да се напуни корпа у самоуслугу. Просечна пензија у Србији је нешто изнад 23.000 динара па када се на то дода вероватна повишица од око 1,2 посто, испада да ће пензионери добити око 300 динара већи чек. Слично је и с платама. Да узмемо да је просечна плата у јавном сектору око 40.000 динара и да се на то дода најављена октобарска повишица – испада да ће запослени добити око 500 динара више. Ова рачуница показује и због чега је Влада била тако сигурна да су новци за повишицу обезбеђени упркос великом дефициту буџета. Наиме, по проценама економиста, раст пензија и плата у јавном сектору од 1,2 посто држава заиста може обезбедити и уштедама у самој државној каси без потребе да се додатно задужује и повећава ионако велики јавни дуг. Ако све буде по рачуници и закону – а сви су изгледи да хоће – јасно је да се од повишице нико неће обогатити, али ће слична ситуација бити и 2012. Наредне године начин обрачуна остаће исти. Дакле, раст цена на мало, плус половина раста БДП-а. Држава највљује обарање инфлације и раст БДП-а од три посто. Али, ако би од 2013, како закон налаже, пензије пратиле

само раст потрошачких цена и кориговале се за раст БДП-а само уколико он буде већи од четири одсто, пензионери ће бити у ситуацији још неповољнијој него данас. Од саме повишице много веће користи за грађане би било обуздавање инфлације. У случају да држава успе да обори цене, и овако мало повећање плата и пензија имало би смисла. У супротном, пензије и плате у јавном сектору ће изгубити трку, па ће и у из повећања која им следују запослени и пензионери добијати месечно суме новца уз које ће њихова куповна моћ бити мања него сада.

Д. Вујошевић

Мало-по мало...

Док запослени у јавном сектору и пензионери пабирче проценте и промиле у суми повећања зарада долазимо до прилично шокантних бројки. Тако Мирослав Здравковић уредник сајта економија каже да је за осам година а у периоди од 2002 до краја прошле године фонд зарада за јавни сектор код нас увећан 266 одсто. У суседној Хрватаској је у истом периоду повећање било 30,9 одсто. То значи да су та примања повећана реално за 0,2. Ту вам је и одговор на питање о нашем повећању. Проблем је што смо ми навикли да размишљамо у великим бројкама па нам је једна одсот мало. А пример из Хрватске говори да се потрошња у овим областима свести у релане оквире, потребна је само полтичка воља.